

יד מהרש"א

מסכת כתובות

פרק אלו נערו

חלק ג'

לה. – לז:

מפתח

דף לה.....	3
תד"ה מאי לאו אסון ממש.....	3
תד"ה ומי איכא ובא"ד וצריך לומר.....	5
תד"ה אף מכה אדם.....	11
תד"ה וכתוב.....	12
דף לה:.....	13
תד"ה דלמא בשבת ותד"ה אלא בחול.....	13
תד"ה מתניתין כמאן.....	15
גמרא אי כר' יצחק קשיא ממזרת.....	19
תד"ה מאן תנא.....	22
תד"ה הממאנת.....	24
תד"ה ולא פיתוי.....	25
דף לו.....	26
תד"ה זו דברי ר' מאיר.....	26
תד"ה ואם איתא.....	27
בא"ד דאין להן ובא"ד וכי תימא ותד"ה אי דקא טעין.....	33
דף לו:.....	40
תד"ה משום דמעיד בה לא ישאנה.....	40
דף לז.....	42
תד"ה צריכות להמתין.....	42
תד"ה הבא על בתו.....	47
דף לז:.....	49
תד"ה וחדא במיתה.....	49
רש"י ד"ה ואתה תבער.....	50
תד"ה מיתות קלות.....	51

(1)

דף לה.

תד"ה מאי לאו אסון ממש

(1) קרא א'

(א) וכי ינצו אנשים ונגפו [ראובן ל]אשה הרה ויצאו ילדי'

(ב) ולא יהי' אסון [שלא הרג ראובן לאשה]

(ג) ענוש יענש [דמשלם ראובן דמי ולדות]

(2) קרא ב'

(א) ואם אסון יהי' [שהרג ראובן לאשה]

(ב) ונתתה נפש תחת נפש

(3) גמרא דף לג.

(א) קי"ל ממון ומלקות אין לוקה ומשלם

(ב) ר' יוחנן

(i) היכא דאיכא ממון ומלקות והתרו בו מילקא לקי ממונא לא משלם

(ג) רב שישא ברי' דרב אידי אליבא דר' יוחנן

(i) בתשלומי חובל אף כשהתרו בו ממונא משלם מילקא לא לקי

(ii) והאי דינא מקראי דלעיל אתיא כזה:

(1) קרא ב' דונתתה נפש תחת נפש

(א) דמשמעו דקטלינן לי'

(ב) על כרחך דבהתרו בו מיירי דבלא התראה בפשיטות לא קטלינן לי'

(2) ומדקבענו דקרא ב' בהתרו בו מיירי מסתבר דקרא א' נמי בהתרו בו מיירי

(3) ונקטינן

(א) דמותרה לדבר חמור וכו' דהיינו התראה למיתה

(ב) הותרה נמי לדבר הקל

(ג) דהיינו דמיחשיב כאלו התרו בו אף למלקות אם יחבול לזה ולא יהרגנו

(iii) נמצא

(1) דבקרא א' כשלא מתה

(2) אע"ג דהותרה למלקות ואכן חבל באשה

(א) משלם דמי ולדות מחמת דאינו במיתה דהרי לא קטל לאשה

(ב) ואינו לוקה

(3) הרי מוכרח דחייבי ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי

(4) גמרא לד: כמבואר בתוספות

(א) בהוה אמינא אמרינן לר' יוחנן דס"ל דחייבי מיתות שוגגין – כשלא התרו בו – חייב בתשלומין

(ב) קשיא

(i) אע"ג דקבענו דבקרא ב' מוכרח דהתרו בו איירי דהיינו דהרגה במזיד

(ii) אכתי קרא א' מצוי איירי בלא התרו בו

(iii) ואפ"ה

(1) אשמועינן קרא א' דאינו חייב בתשלומין אלא היכא דלא הי' אסון דהיינו שלא הרגה לאשה

(2) ודייקינן הא אם הי' אסון דהרגה לאשה אע"ג דלא התרו בו פטור מתשלומין

(3) הרי דחייבי מיתות שוגגין פטורין מתשלומין

(5) מהרש"א

(א) תיקשי לרב שישא בר' דרב אידי

(i) אמאי הוכרח לי' למימר

(ii) דמשום דבקרא ב' בהתרו בו מיירי מסתבר דקרא א' נמי בהתרו בו מיירי

תד"ה ומי איכא ובא"ד וצריך לומר

(1) הקדמה א'

(א) עיין היטב בהני טבלאות

"מזיד" במתכוין	ראובן הותרה בשמעון	והרג לשמעון
"מזיד שלא במתכוין"	ראובן הותרה בשמעון	והרג לאשה שלא התכוין לה
"שוגג במתכוין"	ראובן לא הותרה	והרג לשמעון שהתכוין לו
"שוגג שלא במתכוין"	ראובן לא הותרה	והרג לאשה שלא התכוין לה

טבלא ב' -- ראובן שהרג לשמעון במזיד ובמתכוין-דמיקטיל	
פטור מתשלומי דמי נהרג גופי' ולא אמרינן דמיקטיל ומשלם	על סמך דרוש "עליו ולא על האדם"
פטור מתשלומי ממון אחר כגון דמי ולדות ולא אמרינן דמיקטיל ומשלם	משום דקם לי' בדרכה מיני' דדייקינן מקרא "ולא יהי' אסון לא יענש" אשר "הא אם יהי' אסון לא יענש"

(2) הקדמה ב'

(א) היקש דתנא דבי חזקי' אשר נבאר אותו להלן

(i) לגבי הכאת אדם

(1) לא תחלוק בין מזיד לשוגג

(2) לא תחלוק בין במתכוין לשלא מתכוין

(3) לא תחלוק בין רוצח דרך ירידה לרוצח דרך עלי'

(3) הקדמה ג'

(א) קרא א'

(i) וכי ינצו אנשים ונגפו אשה הרה ויצאו ילדי'

(ii) ולא יהי' אסון ענוש יענש

(ב) קרא ב'

(i) ואם אסון יהי'

(ii) ונתתה נפש תחת נפש

(4) הקדמה ד' – ביאור קרא א'

(א) בפשיטות מיירי

(i) כשנצו ראובן ושמעון ושלא במתכוין הרג ראובן לאשה

(ii) דלא משמע לישנא דקרא דאיירי באופן שמתכוין ראובן להרוג לאשה

(א) עיין היטב בהני טבלאות

טבלא ג' -- ראובן שהרג לשמעון בשוגג דלא מיקטיל		
האם משלם דמי נהרג גופי'?	האם משלם דמי נהרג כגון דמי ולדות?	
קבענו בטבלא ב' דבמזיד פטור מדרוש של "עליו ולא על האדם"	קבענו בטבלא ב' דבמזיד פטור מטעם קלבד"מ ובשוגג פטור מכוח תדב"ח דמקיש שוגג למזיד	רבנן רבי ותנא דבי חזקי'
חייב דלית לי' לדתדב"ח	חייב דלית לי' לדתדב"ח	ר' יוחנן בהוה אמינא

טבלא ד' -- ראובן שהותרה בשמעון והרג לאשה שלא במתכוין דהיינו "במזיד שלא במתכוין"			
האם הוא במיתה	האם משלם דמי נהרג (אשה) גופה	האם משלם ממון אחר	
מיקטיל דהיינו משמעו דונתתה נפש תחת נפש	פטור דהרי מיקטיל והלכך לא שאני דיני' מן מזיד במתכוין בטבלא ב' דמטעם דרוש דעליו ולא על האדם לא מיקטיל ומשלם	פטור דהרי מיקטיל ולא שאני דיני' מן מזיד במתכוין בטבלא ב' דמטעם קם לי' בדרכה מיני' לא מיקטיל ומשלם	רבנן
לא מיקטיל דונתתה נפש תחת נפש משמעו דמשלם דמי אשה גופה	חייב ממשמעות דונתתה נפש תחת נפש דהיינו דמי אשה גופה דאע"ג דבטבלא ג' אית לי' כדתדב"ח לגבי לא תחלוק בין שוגג למזיד מ"מ לית לי' היקישא תדב"ח לגבי לא תחלוק בין מתכוין ושלא בשוגג כבטבלא ג' מכ"ש דפטור נמי במזיד ושלא במתכוין כדנבאר להלן	פטור דהגם דלית לי' היקישא תדב"ח לגבי לא תחלוק בין מתכוין ושלא בשוגג כבטבלא ג' מכ"ש דפטור נמי במזיד ושלא במתכוין כדנבאר להלן	רבי
לא מיקטיל דדחקינן לאוקמי לקרא דונתתה נפש תחת נפש כשהותרה לאשה ונתכוין לה דהיינו במזיד ומתכוין	פטור דמקיש שלא מתכוין למתכוין בטבלא ב' דמטעם דרוש דעליו ולא על האדם לא מיקטיל ומשלם	מאחר דפטור בשוגג כבטבלא ג' מכ"ש דפטור נמי במזיד ושלא במתכוין כדנבאר להלן	תנא דבי חזקי'

(6) תוספות ד"ה מי איכא

(א) שים לב

(i) דמקשין בגמרא לר' יוחנן

(1) "מי איכא למ"ד דחייבי מיתות שוגגין חייבין"

(ii) משום דקבענו בטבלא ד'

(1) דאע"ג בתשלומי דמי נהרג גופי' אזיל רבי בשיטת ר' יוחנן דחייב בתשלומין

(2) מ"מ בתשלומי ממון אחר מודה רבי דפטור מתשלומין

(7) מהרש"א ד"ה מי איכא

(א) עיין מהרש"א בסנהדרין עט: ד"ה בין שוגג לביאור "כל שכן" שהובא בטבלא ד'

(ב) אשר עליו קא סמכי רבי ותנא דבי חזקי' למיפטר דמי ממון אחר במזיד שלא במתכוין

(ג) עיין שם ג"כ

(i) דמנמק הא

- (1) דלגבי תשלומי אשה גופה במזיד שלא מתכוין
- (2) בטבלא ד' איצטריך תנא דבי חזקי' למיסמך אהיקישא למיפטרי'
- (3) ולא קסמיך על כ"ש זה
- (8) המשך תוספות כמבואר במהרש"א בא"ד וצריך לומר
- (א) האם משמעו של "אם לא יהי' אסון" בקרא א'
- (i) דלא מתה האשה כלומר דלא הי' "אסון ממש"
- (ii) ולכן
- (1) דיוקא של "הא אם יהי' אסון לא יענש" בטבלא ב'
- (2) משמעו דאם מתה איכא קם לי' בדרכה מיני'
- (3) אע"ג דליכא דין מיתה לראובן מחמת דלא הותרה והוי שוגג
- (ב) או דמשמעו
- (i) דליכא "דין אסון" כלומר דראובן אינו במיתה
- (ii) ולכן דיוקא של "הא אם יהי' אסון לא יענש" בטבלא ב'
- (iii) משמעו דדוקא היכא דהתרו בראובן והוי מזיד הוא דאיכא קם לי' בדרכה מיני'
- (ג) תשובה
- (i) רבנן רבי ותנא דבי חזקי' ע"כ ס"ל אשר אסון משמעו אסון ממש
- (1) דהרי קבענו בטבלא ג'
- (א) אשר כולהו ס"ל ללא תחלוק בין שוגג למזיד דתנא דבי חזקי'
- (ב) כלומר דאיתא לקם לי' בדרכה מיני' בשוגג דאיכא אסון ממש אע"ג דליכא דין אסון
- (ד) שאלה
- (i) בקרא של "אם אסון יהי' ונתתה נפש תחת נפש"
- (1) האם משמעו דמתה האשה כלומר שהי' "אסון ממש"
- (2) או דמשמעו דראובן נידון במיתה דאיכא "דין אסון"
- (ה) תשובה מבוססת על טבלא ד'
- (i) אליבא דרבנן
- (1) קבענו דבקרא ב' במזיד ולא במתכוין דינו דראובן במיתה
- (2) ומוכרח לרבנן
- (א) דבקרא ב' משמעו דאסון היינו דין אסון
- (ב) אע"ג דבקרא א' קבענו דמשמעו אסון ממש
- (ii) אליבא דרבי
- (1) קרא ב' קא מילף
- (א) דבמזיד ולא במתכוין אין דינו של ראובן במיתה אלא דחייב לשלם דמי אשה גופה
- (2) ומוכרח

(א) דבקרא ב' משמעו דאסון היינו אסון ממש

(ב) בדומה לקרא א' דקבענו דמשמעו אסון ממש

(iii) אליבא דתנא דבי חזקי'

(1) קבענו בטבלא ד' דס"ל דבמזיד ולא במתכוין לית לראובן לא חיוב מיתה ולא חיוב תשלומי אשה גופה

(2) שאלה לתנא דבי חזקי'

(א) אם צדקו רבנן ורבי דקרא ב' במזיד ולא מתכוין משתעי

(ב) אמאי כתיב בי' בקרא ב' ונתתה נפש תחת נפש

(3) תשובה

(א) ע"כ דדחיק תנא דבי חזקי' לאוקמי' לקרא ב' דונתתה נפש תחת נפש במזיד ומתכוין אשר דינו דראובן במיתה

(4) ומוכרח

(א) דבקרא ב' משמעו דאסון היינו דין אסון

(ב) אע"ג דבקרא א' קבענו דמשמעו אסון ממש

(9) תוספות ד"ה מה מכה אדם כמבואר במהרש"א

(א) קשיא א' לטבלא ב'

(i) למה איצטריך לקרא דאם לא יהי' אסון למילף דין של קם לי' בדרבה מיני'

(ii) הרי מצינו למיסמך על ילפותא דתנא דבי חזקי' של "לא תחלוק בין שוגג למזיד"

(1) דלכאורה משמעו דבשוגג איכא לדין דקם לי' בדרבה מיני' ופטור מתשלומי ממון אחר

(2) ומיני' מצינו למילף

(3) אשר במזיד מכ"ש דלא תעביד בי' תרתי לחייבי' בתשלומי ממון אחר ולמיקטלי'

(ב) קשיא ב'

(i) למה איצטריך לקרא דעליו ולא על האדם למילף דבמזיד ובמתכוין לא תשקול מיני' דמי אשה גופה ולמיקטלי'

(ii) הרי מצינו למיסמך על ילפותא דתנא דבי חזקי' של "לא תחלוק בין מתכוין לשאין מתכוין"

(1) דלכאורה משמעו דאינו משלם דמי נהרג גופי' בשוגג בדליכא חיוב מיתה

(2) ומיני' מצינו למילף

(א) אשר במזיד ומתכוין מכ"ש דלא תעביד בי' תרתי למישקל מיני' דמי אשה גופה ולמיקטלי'

(ג) קשיא ג'

(i) הקדמה א'

(1) רוצח בדרך עלי' בשוגג אין לו כפרה בגלות

(2) רוצח בדרך ירידה בשוגג יש לו כפרה בגלות

(3) נמצא דרוצח בדרך עלי' חמיר הוא ביחס לרוצח בדרך ירידה

(ii) הקדמה ב'

(1) מקרא "לא תקחו כופר"

(2) דרשינן בדף לח. אשר מי שהורג בדרך עלי' אין שוקלין ממנו ממון למיפטרי' מקטלא

(iii) קשיא

(1) למה איצטריך לדרוש מקרא של "לא תקחו כופר"

(2) הרי מצינו למיסמך על ילפותא דתנא דבי חזקי' של "לא תחלוק בין דרך עלי' לדרך ירידה"

(3) דלכאורה משמעו דלא תשקול מיני' ממון למיפטרי' בדרך ירידה דקיל

(4) ומיני' מצינו למילף אשר בדרך עלי' דחמיר מכ"ש דלא תשקול מיני' ממון למיפטרי'

(01) תירוץ לקשיא א' לשיטת מהרש"א

(א) אי לאו דיוקא מקרא דאם לא יהי' אסון

(i) אז מצד ילפותא דתנא דבי חזקי' הוי ילפינן

(1) דבין מזיד בין שוגג חייבין בדמי ולדות

(2) דליכא לדין קם לי' בדרבה מיני' כל עיקר

(ב) משא"כ השתא

(i) דילפינן מלא יהי' אסון דאיכא פטור מתשלומי ממון אחר לגבי מזיד מכוח קם לי' בדרבה מיני'

(ii) אתיא היקישא למילף דקם לי' בדרבה מיני' אף בשוגג

(11) תירוץ לקשיא ב'

(א) אי לאו דרוש מעליו ולא על האדם

(i) אז מצד תנא דבי חזקי' הוי ילפינן

(1) דבמזיד ומתכוין מיקטיל ומשלם דמי אשה גופה

(2) ובמזיד שלא במתכוין חייב מיתה לשלם דמי אשה גופה

(ב) משא"כ השתא

(i) דילפינן מן עליו ולא על האדם דאיכא פטור מתשלומי דמי אשה גופה לגבי מזיד ומתכוין כלומר דלא מיקטיל ומשלם דמי אשה גופה

(ii) אתיא היקישא למילף דלא משלם דמי אשה גופה אף במזיד ושלא מתכוין כשאינו במיתה

(21) תירוץ לקשיא ג'

(א) אי לאו דרוש של לא תקחו כופר

(i) אז מצד היקש הוי ילפינן דתשקול מיני' ממונא למיפטרי' בין בדרך עלי' בין בדרך ירידה

(ב) משא"כ השתא

(i) דילפינן מן לא תקחו כופר דבדרך עלי' דחמיר לא תשקול מיני' ממונא למיפטרי'

(ii) אתיא היקישא למילף דלא תשקול מיני' ממונא למיפטרי' אף בדרך ירידה הגם דקיל

(31) מהרש"ל

(א) "אבל השתא דאשכחן פטור ממון גבי מיתה מעליו

(ב) א"כ ע"כ הא דאם לא יהי' אסון ענוש יענש פטורא קאמר
(ג) הא אם יש אסון לא יענש ולא אמרינן הא אם יש אסון מחייב מיתה וכופר כלומר דמי אשה גופה"
41) מהרש"א

(א) "ודברי מהרש"ל בזה אינן מבוררין לי"
51) ביאור דברי מהרש"ל מבוסס על פי' צוהר לבנין שנדפס בש"ס עוז והדר
(א) קושיית מהרש"ל

(i) מאחר דאמרת
(1) דאי לאו קרא של "אם לא יהי' אסון" ודיוק דילי' "הא אם יהי' אסון לא יענש"
(2) הוה אמינא דמהיקישא ילפינן לחיוב דאף במזיד ליכא קם לי' בדרכה מיני'
(ii) השתא

(1) די ש לן קרא של אם לא יהי' אסון
(2) נמי נימא דדיוק דילי'

(א) אינו לפטור למימר דאם יהי' אסון לא יענש
(ב) אלא לחיוב למילף

(i) דבדאיכא אסון ומתה אשה במזיד ומתכוין דמיקטל
(ii) משלם נמי דמי אשה גופה

(3) ומהיקישא נילף דאף במזיד ושלא מתכוין נמי חייב לשלם דמי אשה גופה

(ב) תירוץ

(i) אין הכי נמי

(ii) ברם

(1) לאחר שנודע לן מדרוש של עליו ולא על האדם דבמזיד ומתכוין דמיקטיל לא משלם דמי אשה גופה

(2) מוכרח דהיקש של מתכוין ואינו מתכוין אתיא למילף דאף במזיד ושלא מתכוין לא משלם דמי אשה גופה

(3) ומוכרח עוד אשר דיוקא של הא אם יהי' אסון

(א) לא אתי למילף חיובא לשלם דמי אשה גופה

(ב) אלא למילף לפטור דאף בשוגג קם לי' בדרכה מיני' שלא לשלם ממון אחר דדמי ולדות

תד"ה אף מכה אדם

עיינ בדיבור שלפני זה

תד"ה וכתוב

(1) הקדמה

- (א) מפקינן לימוד א' מן גזירה שוה של "מכה-מכה" בקרא מכה בהמה ישלמנה (קרא א') מכה אדם יומת (קרא ב')
- (ב) ומפקינן לימוד ב' מן גזירה שוה של "הכאה-הכאה" בקראי של איש כי יתן מום בעמיתו (קרא ג') ומכה נפש בהמה ישלמנה (קרא ד') אע"ג דבקרא ג' לא כתיב "מכה"

(2) תוספות

(א) שאלה

(i) ללימוד ב' אמאי לא סמכינן על גזירה שוה מקרא א' לקרא ג'

(ב) תשובה

(i) משום דאיצטריך קרא א' לגזירה שוה לקרא ב' ללימוד א'

(3) מהרש"א

(א) קשיא

(i) מכוח כלל דאין גזירה שוה למחצה

(ii) מציינו למילף מקרא א' בין גזירה שוה לקרא ב' בין גזירה שוה לקרא ג'

(ב) תירוץ

(i) לא אמרינן

(1) אין גז"ש מקרא א' למחצה

(2) אלא היכא דבין בקרא ב' בין בקרא ג' איתא לישנא דקרא א' בהדיא

(ii) השתא

(1) בקרא א' של מכה בהמה

(א) כתיב לישנא דמכה בהדיא

(2) וכן בקרא ג' של מכה אדם

(א) כתיב מכה בהדיא באותו לישנא דקרא של מכה בבהמה

(3) משא"כ בקרא ג'

(א) דכתיב

(i) איש כי יתן מום בעמיתו

(ii) בלי לישנא דמכה בהדיא

(ב) ובאופן זה

(i) דנין מקרא א' דמכה בהמה גזירה שוה למחצה

(ii) כלומר לקרא ב' דמכה אדם ולא לקרא ג' דאיש כי יתן

דף לה:

תד"ה דלמא בשבת ותד"ה אלא בחול

(1) הקדמה

(א) בתחלת סוגיא זו

- (i) כבר נודע לך דקם לי' בדרבה מיני' בחייבי מיתות מזידין דפטורין מתשלומין
- (ii) אבל אכתי לא קבענו אלו קם לי' בדרבה מיני' אף בחייבי מיתות שוגגין

(2) תנא דבי חזקי

(א) מכה בהמה ישלמנה מכה אדם יומת

(ב) ומקיש

(i) רישא "מכה בהמה ישלמנה"

(ii) לסיפא "מכה אדם יומת"

(3) כללים בביאור היקש זה בסוגיא דידן

(א) כלל א'

(i) סיפא דמכה אדם יומת ע"כ דבמזיד משתעי

(ii) דאל"ה בפשיטות לא יתכן אשר יומת

(ב) כלל ב'

(i) מאחר דבסיפא מוכרח דבמזיד משתעי

(ii) מוכרח נמי דרישא דאותו קרא נמי מדובר כשהכה לבהמה במזיד

(ג) כלל ג'

(i) האי סיפא פשיטותא היא דמי שקטל במזיד הריהו במיתה

(ii) ולכן נקטינן

(1) דסיפא דקרא אתיא ללמד דין נוסף

(א) אלו חייב בתשלומין באופן דאיכא דין מיתה בשוגג

(ב) כלומר אלו חייבי מיתות שוגגין פטורין מתשלומין

(ד) כלל ד'

(i) אדם מועד לעולם

(ii) ולכן

(1) אי לאו דאיכא פטור מצד קם לי' בדרבה מיני'

(2) אף מי שהזיק בשוגג חייב בתשלומין

(4) גמרא

(א) קשיא (שים לב דעדיין לא איקבע כלל ב')

(i) דלמא ברישא מדובר כשהכה לבהמה בשבת

- (ii) ושגג בין לגבי הכאת הבהמה בין לגבי איסור שבת
- (iii) וקא מילף לן
- (1) דמצד כלל ד' אדם מועד לעולם בהיזיקו אפילו כשהכה לבהמה בשוגג
- (2) ואינו מיפטר מטעם קם לי' בדרכה מיני' משום דחייבי מיתות שוגגין חייבין בתשלומין
- (iv) והיקישא מדגיש
- (1) דכמו דמרישא ילפינן דחייבי מיתה שוגגין חייבין בתשלומין
- (2) מסיפא נמי ילפינן דאם הרג לאדם בשוגג חייב בתשלומין
- (ב) תירוץ
- (i) מצד כלל ב' מוכרחין לאוקי לרישא דהכה לבהמה במזיד דהתרו בו
- (5) תוספות כמבואר במהרש"א
- (א) קשיא
- (i) דלמא בקושטא ברישא הכה לבהמה במזיד
- (ii) ברם שגג ג"כ בדין מיתה
- (1) או באופן דהכה לבהמה בשבת ושגג מיתה באיסור שבת
- (2) או באופן דהכה לבהמה בחול ברם באותו שעה שגג בהריגת אדם
- (ב) תירוץ
- (i) בין לקושיית הגמרא לעיל בין לקושיית תוספות דהשתא תיקשי
- (1) מאחר דמרישא כבר ילפינן דחייבי מיתות שוגגין חייבין בתשלומין
- (2) אמאי איצטריך עוד לסיפא לאשמועינן האי דינא גופי'
- (ii) הלכך ס"ל תנא דבי חזקי'
- (1) דמשמעות הרישא דמילף לן דין חיוב (ישלמנה)
- (2) ומשמעות הסיפא דמילף לן דין פטור (יומת אבל לא ישלם)
- (iii) ומטעם זה קא מסיק תנא דבי חזקי'
- (1) דמוכרח דמהיקישא ילפינן
- (א) דכמו דברישא לגבי הכאת בהמה לא תחלוק בין שוגג בין מזיד
- (i) **דחייב** בתרוייהו מטעם אדם מועד לעולם
- (ב) כמו כן בדין נוסף דסיפא לגבי תשלומין לא תחלוק בין שוגג בין מזיד בהכאת אדם
- (i) דבתרוייהו **פטור** משום דחייבי מיתות שוגגין פטורין מתשלומין
- (iv) ולתוצאה זו מוכרח
- (1) דרישא בדליכא דין מיתה משתעי
- (2) דהיינו דלא מדובר בשבת או בדאיכא נמי הריגת אדם

תד"ה מתניתין כמאן

(1) גמרא בסוגיא דידן

(א) ר' יוחנן וריש לקיש קא מיפליגי

(i) באלו חייבי מיתות שוגגין (כגון שלא התרו בו)

(ii) חייבין בתשלומין של קנס דאונס ומפתה

(ב) באותה מחלוקת אזדי לטעמייהו בפלוגתתן בענין זה בכל התורה כולה לגבי חייב מיתות וחייבי מלקות ודבר אחר כלומר תשלומין

(ג) ברם בחייבי מלקות מזידין (כגון שהתרו בו)

(i) בין בקנס של אונס ומפתה בין בכל התורה כולה

(ii) ס"ל תרוייהו דפטורין מתשלומין

ריש לקיש	ר' יוחנן	
פטור	חייב	חייבי מלקות שוגגין דאונס ומפתה
פטור	חייב	חייבי מלקות שוגגין דבכל התורה כולה
פטור	פטור	חייבי מלקות מזידין דאונס ומפתה ודכל התורה כולה

(2) גמרא דף לב.

(א) עולא ס"ל

(i) דבין חייבי מלקות מזידין בין חייבי מלקות שוגגין חייבין בתשלומין

(ii) לכל הפחות לגבי "הני תלת" דקנס דאונס ומפתה וחובל ועדים זוממין

(iii) ובגמרא דורשין לדין זה לעולא מן גזירה שוה של תחת-תחת

(3) תוספות בסוגיא דידן

(א) עולא ס"ל דאף בכל התורה חייבי מלקות חייבין בתשלומין בכל ענין בין במזיד בין בשוגג

עולא אליבא דמהרש"ל	ריש לקיש	
חייב	פטור	חייבי מלקות שוגגין דהני תלת
חייב	פטור	חייבי מלקות שוגגין דבכל התורה כולה
חייב	פטור	חייבי מלקות מזידין דהני תלת
חייב	פטור	חייבי מלקות מזידין דבכל התורה כולה

(4) מהרש"ל

(א) על סמך תד"ה אלא בדף לב:

(i) הוי מצוי תוספות למימר דבכל התורה כולה חוץ מהני תלת

(ii) ס"ל עולא כריש לקיש דחייבי מלקות שוגגין ומזידין פטורין מתשלומין

עולא אליבא דמהרש"ל	
חייב	חייבי מלקות שוגגין דאונס ומפתה
חייב	חייבי מלקות מזידין דאונס ומפתה
פטור	חייבי מלקות שוגגין ומזידין דבכל התורה כולה

(5) מהרש"א

(א) קשיא למהרש"ל

(i) רש"י דף לב. ד"ה מאי טעמא לא אמר עולא ס"ל בהדיא כזה

עולא	
חייב	חייבי מלקות שוגגין דאונס ומפתה
חייב	חייבי מלקות מזידין דאונס ומפתה
חייב	חייבי מלקות שוגגין ומזידין דבכל התורה כולה

(ii) ואף תוספות שם ד"ה אלא

(1) מסופקין אלו צודק רש"י

(iii) ותיקשי למהרש"ל דס"ל דיכול להיות דלעולא בכל התורה כולה פטורין

(6) תוספות ד"ה מתניתין כמאן

(א) קשיא

(i) אף אלו ס"ל לעולא אשר חייבי מלקות חייבין בתשלומין בכל התורה כולה

(ii) אכתי יכול להיות דס"ל

(1) דחייבין דיקא בתשלומין "דהאי מילתא גופה"

(2) אבל בתשלומי ממון אחר ס"ל כריש לקיש דפטורין בין במזיד בין בשוגג

עולא	ריש לקיש	
חייב	פטור	חייבי מלקות שוגגין ומזידין דבכל התורה כולה בתשלומי דהאי מילתא גופה כולל קנס דאונס ומפתה
פטור	פטור	חייבי מלקות שוגגין ומזידין בכל התורה כולה בתשלומי ממון אחר

(7) ביאור מהרש"ל לקושיית תוספות

(א) הקדמה

(i) עיין לעיל בדף לה. בתד"ה מי איכא דביארנו שם באורך שיטות רבי דלהלן

ראובן שהרג שמעון במתכוין בין במזיד בין בשוגג	
האם משלם דמי נהרג	האם משלם ממון אחר
הנהרגת גופה	גופי' או דמי אשה
פטור	פטור

ראובן שהותרה שלא להרוג לשמעון וכיוון להרוג לראובן ובמקום ראובן הרג לאשה שלא במתכוין ("מזיד שלא במתכוין")	
האם משלם דמי אשה	האם משלם ממון אחר
גופה	גופה
חייב	פטור

(ב) והכי משמעה של קושיית תוספות

(i) יכול להיות

- (1) אשר תשלומי אונס דקנס ומפתה מיקרי תשלומין דהיא מילתא גופה
- (2) ואע"ג דבכל התורה כולה אית לי' לעולא כריש לקיש בחייבי מלקות לגבי תשלומי ממון אחר בין במזיד בין בשוגג
- (3) מ"מ שונה דינו של תשלומי היא מילתא גופה דחייבי מלקות חייבין בתשלומין בין במזיד בין בשוגג

(ii) שאלה

- (1) מנא לן סברא זו לשנות בין תשלומי היא מילתא גופה ותשלומי ממון אחר

(iii) תשובה

- (1) כמו דלרבי לגבי מיתה ותשלומין

(א) חייבי מיתה ותשלומין במזיד ושלא במתכוין

(i) פטורין מתשלומי ממון אחר

(ii) אבל חייבין בתשלומי דמי נהרג גופי'

- (2) הכי נמי במלקות ותשלומין יכול להיות דעולא

(א) בתשלומי ממון אחר ס"ל כריש לקיש דפטורין מתשלומין בין במזיד בין בשוגג

(ב) אבל בתשלומי היא מילתא גופה

(i) דדומין לתשלומי דמי נהרג גופי'

(ii) קא פליג על ריש לקיש וס"ל דחייב בתשלומין בין במזיד בין בשוגג

(8) מהרש"א

(א) קשיא

(i) השתא דאמרת

- (1) דקנס של אונס ומפתה לגבי מלקות

(2) דומה בדינו לדמי נהרג גופי' באופן של מיתה במזיד שלא במתכוין

(ii) תיקשי

- (1) האיך קבענו לעיל

- (א) דר' יוחנן וריש לקיש במחלקותן בחייבי מלקות שוגגין לגבי קנס דאונס ומפתה
(ב) אזדו לטעמייהו במחלקותן בחייבי מיתות וחייבי מלקות ותשלומין בכל התורה כולה
(iii) דהרי

- (1) מחלקותן לגבי תשלומי ההיא מילתא גופה לגבי אונס ומפתה
(א) אינה תלוי' במחלוקת שלהן בכל התורה כולה כלומר בתשלומי ממון אחר
(ב) אלא תלוי' באלו סבירא להו כרבי
(ג) דהיינו
(i) ר' יוחנן אית לי' הא דרבי והיינו טעמא דחייב בתשלומי ההיא מילתא גופה בקנס
דאונס ומפתה
(ii) וריש לקיש לית לי' הא דרבי

(ב) תירוץ

- (i) בקנס דאונס ומפתה מתכוין ראובן לאותה אשה
(ii) ולרבי קבענו בטבלאות דלעיל
(1) דבמתכוין בין במזיד כשהתרו בו בין בשוגג כשלא התרו בו
(2) פטור מתשלומי דמי נהרג גופי'

(iii) הלכך

- (1) ליכא למימר
(א) דהיינו טעמא דלר' יוחנן חייב בתשלומין ההיא מילתא גופה בשוגג
(ב) דס"ל כרבי
(2) ומוכרח דר' יוחנן וריש לקיש אזדי לטעמייהו וכו'

(ג) קשיא

- (i) אם כן אמאי קאמרי תוספות דעולא מצי סבר כריש לקיש בתשלומי ממון אחר
(ii) ודשאני קנס דאונס ומפתה מחמת דתשלומי ההיא מילתא גופה הן כדרבי

(ד) תירוץ

- (i) תוספות אכן אית להו
(1) דרבי גופי' ס"ל דמחמת דנתכוין לאשה
(2) חייבי מלקות פטורין מקנס דאונס ומפתה אף בשוגג
(i) ולא קא סמכי תוספות על שיטת רבי אלא לראי'
(1) דיכול להיות אשר דין תשלומי ההיא מילתא גופה חמורה היא ביחס לתשלומי ממון אחר

גמרא אי כר' יצחק קשיא ממזרת

(1) עיין היטב בטבלא זו

האם חייבין בקנס	האם פטורין מקנס מחמת דאין ראויין לו	ממון ומלקות	הבא על אחותו שהיא בכרת	הבא על ממזרת שהיא בלאו	
ממזרת חייב אחותו חייב	חייבין מריבוי א' דהנערה לחייבי לאויין וריבוי ב' לחייבי כריתות	ממונא משלם מילקא לא לקי (לר' יוחנן בלא התרו בו ולעולא אף בהתרו בו)	בכרת וגם במלקות	במלקות	משנה
נוקטין בגמרא: דממזרת פטור (דאיכא מלקות ומילקא לקי ממונא לא משלמי) ודאחותו חייב (דאינה במלקות)	?	מילקא לקי ממונא לא משלמי אף כשלא התרו בו	בכרת ולא במלקות	במלקות	ר' יצחק
נוקטין בגמרא דממזרת פטור ודאחותו פטור (דבתרוייהו איכא מלקות ומילקא לקי ממונא לא משלמי)	?	מילקא לקי ממונא לא משלמי אף כשלא התרו בו	בכרת וגם במלקות	במלקות	רבנן דר' מאיר אליבא דריש לקיש

(2) משנה

(א) בתו דבמיתת ב"ד לית לה קנס דקם לי' בדרבה מיני'

(3) מהרש"א

(א) הקדמה

(i) מחמת דנוקטין בגמרא לר' יצחק דמיהת לגבי חייבי כריתות לא קא פליג אמתניתין

(ii) מוכרח דאית להו דר' יצחק קא סמיך על ריבויא דהנערה למילף דאיכא קנס אע"ג דאינה ראוי' לו

(ב) שאלה

(i) א"כ אמאי נוקטין דפליג אמתניתין לגבי חייבי לאויין

(ii) נימא דמצד אותה ריבויא יליף נמי

(1) דאע"ג ככל התורה כולה ממון ומלקות מילקא לקי ממונא לא משלם

(2) שאני קנס דאונס ומפתה דממונא משלם מילקא לא לקי

(ג) תשובה

(i) לר' יצחק דומין חייבי לאויין לחייבי מיתות ב"ד לגבי דין תשלומין בב' פרטים

(ii) דהרי

(1) חייבי מיתות ב"ד פטורין מתשלומין אף בשוגג בדומה לממון ומלקות דלא משלם אף בשוגג כלומר בדלא התרו בו

(2) ועוד דהאי דינא ילפינן לחייבי מלקות בגזירה שוה רשע-רשע או מכה-מכה מן מיתת ב"ד

(iii) ואלו הוי קסמיך ר' יצחק על ריבוי דהנערה למילף דבקנס דאונס ומפתה שאני דיני' דממון ומלקות ממונא משלם

(iv) אז

- (1) בדומה לשיטת רשב"א דביארנוהו בדף ל: בתד"ה הכל מודים
- (2) מוכרח הוי למימר לר' יצחק
- (3) דאף לגבי מיתות ב"ד שאני דיני' דקנס דלא מיפטר בקם לי' בדרכה מיני'
- (4) ודפליג על משנה דידן דס"ל דאין קנס להבא על בתו
- (v) וזאת לא מסתבר
- (vi) הלכך מוכרח
- (1) דאע"ג דר' יצחק קא סמיך על ריבוי דהנערה
- (א) לגבי ריעותא דאינה ראוי' לו בחייבי כריתות
- (i) דלית בה מלקות ולית בה ריעותא דמילקא לקי
- (2) מ"מ
- (א) לגבי חייבי לאוין דאית בה נמי ריעותא דמילקא לקי
- (ב) לא קא סמיך על רבוי למילף דשאני דיני' ודממונא משלמי
- (ד) שאלה
- (i) האם מוכרח דקא סמכי רבנן דר' מאיר אליבא דריש לקיש אהני ריבויא
- (ה) תשובה
- (i) לא
- (ii) דאף בלאו הכי נקטינן בגמרא לשיטתייהו
- (1) דלית קנס בין בחייבי לאוין בין בחייבי כריתות
- (2) משום
- (א) דאיכא מלקות בתרוייהו
- (ב) וסבירא להו בכל התורה כולה דמילקא לקי ממונא לא משלמי
- (ו) קשיא
- (i) אכן מנא לן דאית להו דליכא קנס לחייבי לאוין ולחייבי כריתות
- (ii) הרי יכול להיות דאית קנס לתרוייהו דקא סמכי אהני ריבויא
- (1) בין לגבי ריעותא דאינה ראוי' לו בין לגבי ריעותא דבעלמא מילקא לקי ממונא לא משלמי
- (ז) תירוץ א'
- (i) בדומה למה שתירצנו לר' יצחק
- (ii) אף לרבנן
- (1) אלו קא סמכי על הני ריבויא כדאמרת
- (2) אז מ"מ הוי פליגי אמשנה דידן לגבי בתו ושאר חייבי מיתות בית דין
- (ח) תירוץ ב'
- (i) אף אלו הוי קא סמכי רבנן אריבויא
- (1) הוי איצטריך להו

(א) למיזרש חד ריבוי לחייבי עשה

(i) דלית לה ריעותא דמילקא לקי

(ב) ולמיזרש אידך ריבוי לחייבי לאוין

(i) דאית לה ריעותא דמילקא לקי

(2) ולא הוי אייתר להו ריבוי לחייבי כריתות דיש להן עוד ריעותא דאין קידושין תופסין בהן

(ii) והלכך מ"מ הוי איצטריך לן למימר דפליגי רבנן על משנה דידן לגבי חייבי כריתות

(iii) לתירוץ דומה ויותר פרטים עיין שיטת ר"י בחיבור זה בדף לב. תד"ה אלמא

תד"ה מאן תנא

(1) הקדמה א'

(א) מאן דאמר דס"ל דחייבי כריתות חייבין בתשלומין

(i) מוכרח דפליג על ר' נחוניא בן הקנה

(ii) ומוכרח עוד

(1) או דס"ל דחייבי כריתות במלקות הן וממון ומלקות לוקה ומשלם

(2) או דס"ל

(א) דמיהת בלא התרו בו

(ב) ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי

(ב) בקיצור

(i) לא מצי סבר

(1) בין דחייבי כריתות במלקות הן

(2) בין דממון ומלקות מילקא לקי ממונא לא משלם

(2) הקדמה ב'

(א) ריש לקיש

(i) רבנן דר' מאיר ס"ל

(1) דחייבי כריתות במלקות הן

(2) ממון ומלקות מילקא לקי ממונא לא משלם אף כשלא התרו בו

(ב) ר' יוחנן

(i) רבנן דר' מאיר ס"ל

(1) דחייבי כריתות במלקות הן

(2) ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי כשלא התרו בו

(ג) ר' יצחק

(i) חייבי כריתות אינן במלקות

(ד) ר' מאיר

(i) חייבי כריתות במלקות הן

(ii) ממון ומלקות לוקה ומשלם

(ה) כל הני מאן דאמרי לא ס"ל כדר' נחוניא בן הקנה

(3) הקדמה ג'

(א) מצד הקדמות א' וב' מובן

(i) דכשמקשין בגמרא לריש לקיש

(1) מאן תנא דס"ל במסכת שבועות דחייבי כריתות חייבין בתשלומין

- (ii) משיבין "אי ר' מאיר אי ר' יצחק"
- (ב) שים לב דלר' יוחנן אתיא נמי משנה דשבועות כרבנן דר' מאיר
- (4) תוספות כמבואר במהרש"א
- (א) קשיא
- (i) ריש לקיש בעצמו בדף לג: מוקי לה למשנה דידן כר' מאיר ולא כרבנן דר' מאיר
- (ii) ואמאי מקשין לריש לקיש מאן האי תנא דמסכת שבועות
- (ב) תירוץ
- (i) אי כר' מאיר אי כר' יצחק היינו סיומא דקשיא דמקשן לריש לקיש
- (ii) כלומר
- (1) לריש לקיש דוחק היא
- (2) אשר משנה דשבועות אין לאוקמה אלא או כר' מאיר או כר' יצחק ולא כרבנן דר' מאיר

תד"ה הממאנת

(1) ברייתא

(א) הממאנת אין לה קנס

(2) רש"י

(א) ממאנת אין לה קנס לפי שהיא בחזקת בעולה לאותו שהי' בעלה לפני שמיאנה

(3) תוספות

(א) קשיא לשיטת רש"י

(i) מאי שנא דנקט ממאנת לפי שבחזקת בעולה היא

(ii) הוי ל' למינקט כל אשה **שניסת** ונתגרשה דבחזקת בעולה היא

(ב) תירוץ כמבואר במהרש"א

(i) אלו נקט כל אשה שניסת ונתגרשה דאין לה קנס

(1) הוי אמינא

(א) דהא דאין לה קנס לאו משום דבחזקת בעולה היא

(ב) אלא דאתיא כי האי תנא

(ג) דעל סמך לימוד מיוחד ס"ל לקמן דאף נערה **שנתארסה** ונתגרשה אין לה קנס

(ד) ולא איכפת לן אלו בחזקת בעולה היא

תד"ה ולא פיתוי

(1) הקדמה

(א) נערה מפותה שאין לה אב לית לה קנס

(i) משום דקנסה לעצמה

(ii) ומחמת דמדעתה עביד מחלה להאי קנסא

(ב) נערה מפותה שיש לה אב יש לה קנס

(i) משום דקנסה לאביה

(ii) ואף דמדעתה עביד אין לה יד למחול נכסי אביה

(ג) נערה ממאנת

(i) קידשוה אמה ואחי' ואין לה אב והלכך קנסא לעצמה

(ii) ונמצא דכשהיא נערה אין לה קנס בפיתוי מחמת דמדעתה עביד ומחלה

(ד) פיתוי קטנה אונס היא

(i) דאף כשאין לה אב אין מחילתה מחילה

(ii) דהרי אין מתנתה מתנה

(2) ברייתא

(א) הממאנת אין לה לא קנס [אם נאנסה] ולא [קנס ב]פיתוי

(3) גמרא

(א) לחד אוקימתא בממאנת נערה קאי

(4) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) קשיא

(i) אי בממאנת נערה מדובר

(ii) מאי שנא דנקט ממאנת דאין לה קנס משום דמחלה דמדעתה עביד

(iii) הרי

(1) כל נערה מפותה כשאין לה אב

(2) קנסה לעצמה ומחלה דמדעתה עביד

(5) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי לא מצי להקשות כהאי גוונא אלו אף בממאנת קטנה מדובר

(ב) תירוץ

(i) אלו אף בממאנת קטנה מדובר מוכרח דהא דלית לה קנס

(1) אינו מטעם מחילה דהרי קבענו דקטנה אין מחילתה מחילה

(2) אלא דבמאון תליא מילתא

דף לו.

תד"ה זו דברי ר' מאיר

(1) גמרא

(א) ר' יהודה ס"ל כר' מאיר דקטנה אין לה קנס

(ב) קשיא

(i) ומי סבר ל"ר' יהודה כר' מאיר דקטנה אין לה קנס

(ii) והאמר רב יהודה אמר רב

(1) דמשנה דלקמן דכתיב בה דקטנה אין לה קנס

(2) "זו דברי ר' מאיר"

(iii) ואם איתא זו דברי ר' מאיר ור' יהודה מיבעי ליה

(2) מהרש"א

(א) תוספות מדגישיין

(i) דכוונת הגמרא לדף מ: דשם איתא האי לישנא של "זו דברי ר' מאיר"

(ii) וקא מיפליגי על רש"י שפירש דקאי על הא דמייתנין לה להאי משנה לעיל דף כט.

(iii) משום דהתם לא הוזכר לישנא של "זו דברי ר' מאיר"

(3) וצריך עיון

(א) דהרי רש"י בגרסא דידן נמי קאמר דקאי על האי דבדף מ.

תד"ה ואם איתא

(1) הקדמה א'

(א) רבנן

(i) קטנה יש לה קנס

(ii) משום דבקנס כתיב נער חסר אשר אפילו קטנה במשמע

(ב) ר' מאיר

(i) קטנה אין לה קנס דנער חסר אין במשמעו קטנה

האם יש קנס לקטנה מאורסה	
ר' מאיר	אין לה קנס דנער חסר אין קטנה במשמע
רבנן	יש לה קנס דנער חסר אף קטנה במשמע

(2) הקדמה ב'

(א) הבא על נערה נשואה שניהם בחנק

(ב) הבא על נערה מאורסה שניהם בסקילה

(ג) הבא על קטנה בפשיטות היא אינה במיתה דהרי אינה בת עונשין

(3) הקדמה ג'

(א) בנערה מאורסה נמי כתיב נער חסר

(ב) והתם נמי קא מיפליגי ר"מ ורבנן באלו נער חסר אף קטנה במשמע

(i) דרבנן ס"ל דאף קטנה במשמע והלכך הגם דהיא אינה בת עונשין מ"מ האיש בסקילה

(ii) ור' מאיר ס"ל דנער אין במשמעו קטנה והלכך אינו בסקילה אלא בחנק

קנס לקטנה מאורסה	דין איש בקטנה מאורסה
ר' מאיר – אין קטנה במשמע	אין לה קנס
רבנן – אף קטנה במשמע	יש לה קנס

(4) הקדמה ד'

(א) בנשואה לא כתיב נער חסר

(5) הקדמה ה'

(א) בסנהדרין סו: קמיפליגי ר' יאשי' ור' יונתן כזה:

דין איש הבא על הקטנה (לא כתיב בהדיא אי פליגי במאורסה או בנשואה)	פטור לגמרי	דין איש הבא על הקטנה (לא כתיב בהדיא אי פליגי במאורסה או בנשואה)	והיינו טעמא
ר' יאשי'	פטור לגמרי	דמדכתיב "ומתו גם שניהם" דרשינן אשר איש אינו במיתה "עד שיהו שניהם שוין"	והיינו טעמא
ר' יונתן	בחנק	לית ליה דרשה של "עד שיהו שניהם שוין" משום דדריש "ומת האיש... לבדו"	והיינו טעמא

(6) הקדמה ו'

(א) רש"י ס"ל

(i) ראשית

- (1) דהאי קרא של ומתו גם שניהם בנשואה כתיב
- (2) ולכן לא דורשין "עד שיהו שניהם שוין" לענין מאורסה

(ii) ועוד

- (1) דמשמעו של "עד שיהו שניהם שוין" היינו דהאיש אינו במיתה על ידי ביאה באשה שאינה בת עונשין
- (2) ואם מאיזה צד אין לדונו באותה מיתה אז מיפטר לגמרי

(ב) רבינו תם ס"ל

(i) ראשית

- (1) דדורשין "עד שיהו שניהם שוין" בין לגבי ארוסה בין לגבי נשואה

(ii) ועוד

- (1) משמעו של "עד שיהו שניהם שוין" היינו

- (א) דאין דנין לאיש אלא אותה מיתה אשר האשה היתה נידונה בה אלו היתה בת עונשין
- (ב) והלכך

- (i) אלו היתה נידונה בחנק אם היתה בת עונשין אז דינו בחנק אע"ג דבקושטא אינה בת עונשין

- (ii) ואי לאו הכי מיפטר האיש לגמרי

(7) הקדמה ז'

(א) בין לרש"י בין לר"ת

- (i) היכא דליכא ריבוי לחייבי האיש בסקילה וליכא מיעוט לפוטרו לגמרי
- (ii) דינו בחנק

(8) הקדמה ח'

(א) נמצא לשיטת רש"י

- (i) דלגבי מאורסה קטנה לא פליגי ר' יאשי' ור' יונתן וס"ל תרוייהו דדין האיש בחנק
- (1) דהרי קבענו לרש"י דר' יאשי' לא דריש עד שיהא שנים שוין אלא בנשואה
- (ii) ודפליגי לגבי נשואה קטנה

- (1) דאליבא דר' יאשי' פטור האיש לגמרי ואינו בחנק

(א) משום

(i) דהיא אינו בת עונשין

(ii) ואיצטריך שיהא מיתת שניהן שוין

- (2) משא"כ לר' יונתן דין האיש בחנק דלא איכפת לר' הא דאין שניהן שוין

(ב) ויכול להיות

- (i) דבקטנה מאורסה דכתיב בה נער חסר

(ii) ס"ל תרוייהו כרבנן דר' מאיר ודינו בסקילה

(ג) שים לב אגב אורחא

(i) דר' מאיר דס"ל דקטנה מאורסה בחנק

(ii) מצי סבר כר' יאשי' לגבי נשואה דהאיש פטור לגמרי מחמת דאין דין שניהן שוין

(ד) בקיצור

רש"י שיטה א'	ר"מ	רבנן	ר' יאשי'	ר' יונתן
מאורסה קטנה	חנק דנער חסר אין קטנה במשמע ואף ר' יאשי' לא דריש עד שיהא שניהם שוין אלא בנשואה ולא במאורסה	סקילה דנער חסר אף קטנה במשמע	לא פליגי במאורסה דלא דרשינן עד שיהו שניהם שוין אלא בנשואה ויכול להיות דבמאורסה דינו בסקילה משום נער חסר אף קטנה במשמע	יכול להיות דס"ל דינו בסקילה משום נער חסר אף קטנה במשמע
נשואה קטנה	מצי ס"ל דפטור לגמרי מחמת דלשיטת רש"י אין דין שניהן שוין וס"ל כר' יאשי'		פטור דלשיטת רש"י אין דין שניהן שוין דהרי אינה בת עונשין	חנק דבכל ענין דינו בחנק אף אלו לא הי' דיניהן שוין

(9) הקדמה ט'

(א) ונמצא לשיטת רבינו תם

(i) לגבי נשואה קטנה

(1) לא קא מיפליגי ר' יאשי' ור' יונתן דאף לר' יאשי' דין האיש בחנק

(א) דהרי דין שניהם שוין דאלו היתה האשה בת עונשין הי' דין שלה נמי בחנק

(2) וקא מיפליגי דיקא במאורסה קטנה

(א) דר' יאשי' ס"ל דהאיש פטור לגמרי

(i) דהרי אלו היתה בת עונשין הי' דינה בסקילה ולא בחנק

(ii) והלכך אין דין שניהן שוין

(ב) ור' יונתן ס"ל דדינו בחנק

(i) דלא איכפת לי' לר' יונתן דאין דין שניהן שוין

(ב) עכשיו

(i) מאחר

(1) דקבענו דר' יאשי' ור' יונתן לא מצי פליג אלא בקטנה מאורסה

(א) דר' יאשי' ס"ל דפטור לגמרי ור' יונתן ס"ל דדינו בחנק

(2) ובנערה מאורסה כתיב נער חסר

(ii) מוכרח

(1) דס"ל תרוייהו כר' מאיר דנער חסר אין קטנה במשמע ואין דינו בסקילה

(ג) שים לב אגב אורחא אשר

(i) ר' יאשי'

- (1) הגם דס"ל כר' מאיר דאיש אין דינו בסקילה
- (2) מ"מ פליג עלי' דר' מאיר דס"ל דדינו בחנק בקטנה מאורסה
- (3) דהרי קבענו דלר' יאשי' פטור לגמרי מחמת דאין דין שניהם שוין

(ii) ר' יונתן

- (1) ס"ל כר' מאיר אף בזה דדין האיש בחנק
- (2) דתרוייהו לא דרשי עד שיהו שניהן שוין

(ד) בקיצור

שיטת ר"ת	ר"מ	רבנן	ר' יאשי'	ר' יונתן
מאורסה קטנה	חנק דנער חסר אין קטנה במשמע וס"ל כר' יונתן דלא איכפת לן דאין שניהן שוין	סקילה דנער חסר אף קטנה במשמע	פטור דנער חסר אין קטנה במשמע ופטור לגמרי דלר"ת אין דין שניהן שוין דאלו היתה בת עונשין ה' דין שלה בסקילה ולא בחנק	חנק דנער חסר אין קטנה במשמע ולא איכפת לן דאין שניהן שוין
נשואה קטנה			חנק דהרי דין שניהן שוין דאלו היתה בת עונשין ה' דין שלה בחנק	חנק דבכל ענין דינו בחנק אף אלו לא הי' דיניהן שוין

(01) הקדמה י'

(א) תוספות נוקטין בסוגיא דידן אשר

(i) לשיטת ר"ת מוכרח

- (1) דר' יאשי' ור' יונתן סבירא להו כר' מאיר דלא דריש דנער חסר אף קטנה במשמע
- (2) ודהלכך קטנה אין לה קנס דהרי אף בקנס כתיב נער חסר

(ii) ולשיטת רש"י מוכרח

- (1) דמיהת ר' יאשי' סבירא לי' כר' מאיר דלא דריש דנער חסר אף קטנה במשמע

(11) מהרש"א

(א) לשיטת רבינן תם אכן קבענו דר' יאשי' ור' יונתן ע"כ דס"ל כר' מאיר דנער חסר אין קטנה במשמע

(ב) ומסתבר

(i) דאף לגבי קנס ס"ל כר' מאיר דנער חסר אין קטנה במשמע

(ii) ומובן

(1) הא דקאמרי תוספות בסוגיא דידן

(2) דמוכרח בין לר' יאשי' בין לר' יונתן דלגבי קנס אין קטנה במשמע ולית לה קנס

(ג) ברם לגבי שיטת רש"י תיקשי

(i) דהרי קבענו לרש"י דבין ר' יאשי' בין יונתן מצי סברי כרבנן דנער חסר אף קטנה במשמע

(ד) ואמאי נקטי תוספות לשיטת רש"י

(i) דמוכרח דמיהת ר' יאשי' כר' מאיר ס"ל דנער חסר אין קטנה במשמע

(ה) תירוץ

(i) אין הכי נמי דלשיטת רש"י כמו שביארנוה ליכא לאוכוחי מידי

(ii) ברם

(1) לשיטה ב' ברש"י ניחא כדלהלן

(2) דמוכרח דר' יאשי' ס"ל כר' מאיר דנער חסר אין קטנה במשמע

(21) ביאור שיטה ב' ברש"י

(א) הקדמה א'

(i) עד שיהו שניהם שוין משמעו כשיטה א' ברש"י

(ב) הקדמה ב'

(i) בדומה לשיטה א' ברש"י אף לשיטה זו לא דריש ר' יאשי' עד שיהו שניהם שוין אלא לגבי נשואה

(ii) ולכן בדומה לשיטה א' ברש"י מוכרח דר' יאשי' ור' יונתן לא פליגי אלא בנשואה קטנה

(ג) הקדמה ג'

(i) אבל

(1) שלא כשיטה א' ברש"י ושלא כשיטת רבינו תם

(א) דיקא מי דס"ל במאורסה קטנה דאין האיש בסקילה אלא בחנק

(ב) מצי סבר בנשואה קטנה דפטור מטעם דאין שניהם שוין

(ג) משום דיקא למ"ד

(i) דס"ל לגבי מאורסה

1. דבקטנה נשתנה דין האיש קצת מן דינו בנערה

2. כלומר דדינו נשתנה לחנק מן סקילה

(ii) יפרש בנשואה דמטעם אין שניהן שוין עושין שינוי גדול

1. אשר בכך יפטר האיש לגמרי בנשואה

(ד) נמצא

(i) דמוכרח

(1) דר' יאשי' במאורסה ס"ל כר' מאיר

(א) דהאיש אינו בסקילה אלא בחנק משום דנער חסר אין קטנה במשמע

(ב) דאל"ה לא מצי ר' יאשי' למידרש לגבי נשואה דפטור לגמרי מטעם שאין שניהן שוין

(ה) ברם שים לב דלר' יונתן

(i) דפליג על ר' יאשי' וס"ל דבקטנה נשואה האיש בחנק דלא דריש עד שיהא שניהם שוין כל עיקר

(ii) לית הכרח למימר דבסקילה נשתנה דין האיש מסקילה במאורסה קטנה

(iii) ואכתי יכול להיות דס"ל כרבנן דהאיש בסקילה מחמת דנער חסר אף קטנה במשמע

(ו) הרי קבענו משיטה זו ברש"י מאי דמסקי תוספות לרש"י

(i) דהיינו דלשיטת רש"י מוכרח

(1) דר' יאשי' כר' מאיר ס"ל לגבי נער חסר

(2) אבל לר' יונתן לא מוכרח דס"ל כר' מאיר

(ז) שים לב בדרך אגב

(i) דבין ר' מאיר בין רבנן מצי סבור כר' יאשי'

(1) ולר' מאיר

(א) בשביל שבמאורסה משתנה דין האישי בקטנה דאינו בסקילה

(ב) בנשואה מצד עד שיהו שניהם שוין נשתנה דינו לגמרי ופטור

(2) משא"כ לרבנן

(א) דבמאורסה לא משתנה דינו בקטנה דעדיין בסקילה הוא

(ב) לא דרשי ומתו גם שניהם אף בנשואה ולכן דינו בחנק

(ח) בקיצור

רש"י שיטה ב'	ר"מ	רבנן	ר' יאשי'	ר' יונתן
מאורסה קטנה	חנק דנער חסר אין קטנה במשמע ואף ר' יאשי' לא דריש עד שיהא שניהם שוין אלא בנשואה ולא במאורסה	סקילה דנער חסר אף קטנה במשמע	מוכרח דלא ס"ל דנער חסר אף קטנה במשמע ודינו בחנק דאל"ה לא הוי דריש עד שיהא שניהם שוין אפילו בנשואה	יכול להיות דס"ל אשר נער חסר אף קטנה במשמע ודינו בסקילה
נשואה קטנה	יכול להיות דס"ל דפטור דס"ל כר' יאשי' דדריש עד שיהא שניהם שוין היכא דמשתנה דינו במאורסה	בחנק דלא דרשי עד שיהא שניהם שוין אפילו בנשואה מחמת דלא נשתנה דינו במאורסה	פטור מחמת דלשיטת רש"י אין דין שניהם שוין ובמאורסה נשתנה דינו כדלעיל	חנק דבכל ענין דינו בחנק אף אלו לא הי' דיניהם שוין

בא"ד דאין להן ובא"ד וכי תימא ותד"ה אי דקא טעין

(1) הקדמה

טבלא א'			
אשה	טוענת	וקובעים אשר היא	דין שלה
פיקחת או חרשת		מוכת עץ	אין לה קנס
פיקחת או חרשת		מוכת עץ	ר' מאיר: כתובתה 200 רבנן: כתובתה מנה
פיקחת		דרוסת איש	לר' ששת כתובתה מנה
פיקחת		נאנסה לאחר אירוסין	נסתפחה שדהו
פיקחת	משארסתני נאנסתי		רבן גמליאל: נאמנת ר' יהושע: אין נאמנת ולכן לר' ששת כתובתה מנה
פיקחת	מוכת עץ אני		רבן גמליאל נאמנת דמחזקינן לה בחזקת מוכת עץ ר' יהושע אין נאמנת דלא מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ

(2) ברייתא א' וברייתא ב' לפי גרסת ספרים שלנו

טבלא ב' – ברייתא א' וברייתא ב' לפי גרסת ספרים שלנו		
	החרשת והשוטה והאיילונית	
ברייתא א'	יש לה קנס	יש לה טענת בתולים
ברייתא ב'		אין לה טענת בתולים

(א) שים לב דבברייתא ב' לא כתיב אלו יש לה קנס

(3) גמרא

(א) קשיא

(i) הני ברייתות סתרי אהדדי לענין אם יש לה טענת בתולים

(4) תירוץ רב ששת לשיטת רש"י

טבלא ג' – שיטת רש"י – קמפליגי באלו טענינן לה דמשנתארסה נאנסה		
טענת בתולים היכא דידוע דאינה בתולה	קנס	
יש לה טענת בתולים וכתובתה מנה דנוקטין דזינתה לפני אירוסין דאף פיקחת אינה נאמנת לומר משארסתני נאנסתי	יש לה קנס דנקטינן דבתולה היתה בשעה שנאנסה	ברייתא א' ר' יהושע
אין לה טענת בתולים וכתובתה מאתיים משום דפיקחת נאמנת לומר משארסתני נאנסתי ובהרשת אנן טענינן לה דנאנסה משנתארסה	יש לה קנס בדומה לברייתא א' דנקטינן דבתולה היתה בשעה שנאנסה	ברייתא ב' ר' גמליאל

(א) בין ברייתא א' בין ברייתא ב'

(i) נקטי דבתולה היתה כשנאנסה והלכך יש להן קנס

(ב) משא"כ

(i) היכא דנישאת וידוע דאין לה בתולים

(ii) וטוען בעלה דזינתה לפני אירוסין וכתובתה מנה

(iii) ודנין אלו נטעון לה דמשנתארסה נאנסה

(ג) אז

(i) ברייתא א' אתיא כר' יהושע

(1) דס"ל אף בפיקחת בעולה דאין נאמנת לומר משארסתני נאנסתי

(2) ומכ"ש דאנחנו לא טענינן לה לחרשת

(3) ולכן יש לה טענת בתולים

(א) ומפסדת מנה מכתובתה כשיטת רב ששת דדרוסת איש כתובתה מנה

(ii) ברייתא ב' אתיא כר' גמליאל

(1) דס"ל אשר בפיקחת בעולה נאמנת לומר משארסתני נאנסתי ונסתחפה שדהו

(2) והכא גבי חרשת

(א) אנן טענינן לה דנאנסה משנתארסה

(ב) והלכך אין לה טענת בתולים ואינה מפסדת מכתובתה כלום

(5) קושיית תוספות לשיטת רש"י

(א) קשיא

(i) קיימא לן בכמה דוכתי אף לרבן גמליאל

(1) דלא טענינן לה לאשה דמשנתארסה נאנסה

(2) היכא דאיתרע חזקת הגוף שלה

(ii) ותיקשי

(1) הרי הכא כשעומדת לפנינו בדין כבר איתרע חזקת הגוף שלה דהרי ידוע דאין לה בתולים

(2) והאיך קאמר רב ששת דלר' גמליאל טענינן לה דמשנתארסה נאנסה

(6) שיטת ר"י בתירוץ רב ששת לפי גרסת ספרים שלנו

טבלא ד' – שיטת ר"י – קמפליגי באלו טענינן לה דמוכת עץ היא		
ר"י	קנס	טענת בתולים
ברייתא א'	יש להן קנס דלא מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ	יש להן טענת בתולים וכתובתה מנה דלר' יהושע לא מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ ונקטינן דזינתה לפני אירוסין
ברייתא ב'	אין להן קנס דמחזקינן לה בחזקת מוכת עץ	אין להן טענת בתולים וכתובתה מאתיים דלר' גמליאל מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ דהיא חזקה לא איתרע והלכך טענינן לה דמוכת עץ היא ולא איכפת לן דלא טענינן לה דמשנתארסה נאנסה מחמת דאיתרע חזקת בתולים שלה

(א) ברייתא א' אתיא כר' יהושע

(i) ואשמועינן

(1) דלא מחזקינן לחרשת בחזקת מוכת עץ

(2) דהרי לר' יהושע אף פיקחת אינה נאמנת למימר מוכת עץ אני

(ii) והלכך

- (1) יש לה קנס
- (2) והיכא דידוע דאין לה בתולים
- (א) יש לה טענת בתולים
- (ב) ואין לה אלא כתובת מנה אליבא דרב ששת
- (ב) ברייתא ב' כמבואר במהרש"א א אתיא כרבן גמליאל
- (i) דס"ל
- (1) דהגם דפיקחת בדרך כלל יש לה חזקת הגוף שיש לה בתולים ודכתובתה מאתיים
- (א) דההיא חזקה איתרע בדלית לה בתולים
- (2) שאני חרשת דיש לה חזקת הגוף דאין לה בתולים ודמוכת עץ היא
- (א) דמובן דההיא חזקה לא איתרע בדלית לה בתולים
- (ii) והלכך
- (1) אין לה קנס
- (2) ואין לה טענת בתולים
- (א) דמשום דההיא חזקת מוכת עץ לא איתרע
- (ב) ואליבא דר' גמליאל טענינן לה אנן דמוכת עץ היא בהתאם לחזקת הגוף שלה
- (3) שים לב
- (א) דכתובתה מאתיים
- (ב) דברייתא ב' בשיטת ר' מאיר אזלי דס"ל דמוכת עץ כתובתה מאתיים
- (7) מהרש"א
- (א) שאלה
- (i) דלמא ברייתא ב' כרבנן דר' מאיר אזלי דמוכת עץ אין לה אלא מנה בכתובתה
- (ii) והא דקאמרי בברייתא ב' אשר "אין לה טענת בתולים" משמעו דמיהת יש לה מנה
- (ב) תשובה
- (i) לא יתכן
- (ii) דהרי קבענו
- (1) דברייתא א' ס"ל אליבא דרב ששת דיש לה מנה בכתובתה
- (א) ומיקרי בלישנא דברייתא א' "יש לה טענת בתולים"
- (ב) ולא יתכן אשר דין דומה מיקרי "אין לה טענת בתולים" בברייתא ב'
- (8) גרסא שמצא ר"י בספרים

טבלא ה' – שיטה שמצא ר"י בספרים – בברייתא א' לא כתיב בהדיא דיש לה טענת בתולים		
ברייתא א'	יש להן קנס	
ברייתא ב'		אין להן טענת בתולים

- (א) שים לב דלפי גרסא שמצא ר"י בספרים
- (i) לא כתיב בברייתא א' אלא דיש להן קנס

(ii) ולא כתיב דיש להן טענת בתולים

(ב) השתא

(i) לשיטת רש"י אשר רבן גמליאל ס"ל דטענינן לה דמשנתארסה נאנסה

(ii) תיקשי

(1) דנקודה אלו יש לה קנס תולה באלו מוכת עץ היא

(2) ואין לה שום שייכות – "לאו הא בהא תליא" – באם טענינן לה דמשנתארסה נאנסה

(3) והלכך יכול להיות

(א) דברייתא א' ס"ל

(i) דיש לה קנס משום דלא מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ

(ii) ואין לה טענת בתולים משום דאף ברייתא א' בשיטת רבן גמליאל אזלי דטענינן לה דמשנתארסה נאנסה

(ב) וברייתא ב' יכול להיות דאף היא ס"ל דיש לה קנס

טבלא ו' – שיטה שמצא ר"י בספרים – קשיא לרש"י דמצינו לאוקמה כזה ולא פליגי		
ברייתא א'	יש להן קנס	אין להן טענת בתולים
ברייתא ב'		אין להן טענת בתולים

(ג) אלא מוכרח כשיטת ר"י

(i) אשר לכ"ע לא טענינן לה דמשנתארסה נאנסה

(ii) והיינו טעמא דברייתא ב' דס"ל דאין לה טענת בתולים משום דמחזקינן לה בחזקת מוכת עץ

(1) ומהאי טעמא גופה אין לה קנס דהא בהא תליא

(2) כלומר

(א) דאלו מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ

(i) אין לה קנס

(ii) ואף אין לה טענת בתולים

(iii) משא"כ ברייתא א'

(1) דס"ל דיש לה קנס מחמת דלא מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ

(2) ומחמת דהא בהא תליא

(א) לא זו בלבד דיש לה קנס

(ב) אלא אף זו דיש לה טענת בתולים

טבלא ו' – שיטה שמצא ר"י בספרים – בהוספות לפי סייעתא לר"י		
ברייתא א'	יש להן קנס	יש להן טענת בתולים
ברייתא ב'	אין להן קנס	אין להן טענת בתולים

(9) קושיית רשב"א לפירושו ר"י כמבואר במהרש"ל

(א) קבענו דלגרסא שמצא ר"י בספרים

(i) אין לנמק הא דנקטו בגמרא דהני ברייתות סותרות אהדדי אא"כ דנוקטין דהא בהא תליא

(ii) דאל"ה אין לנמק הא דנוקטין דברייתא א' ס"ל דיש להן טענת בתולים

(ב) ברם לגרסת ספרים שלנו

- (i) אשר בברייתא א' איתא בהדיא דיש להן טענת בתולים
 - (ii) לא מוטל עלינו להוכיח מן הא דיש לה קנס דמוכרה דיש להן טענת בתולים
 - (iii) ולא איצטריך לן למינקט דהא בהא תליא
- (ג) והלכך תיקשי דלגרסת ספרים שלנו עדיף הוה לי' לר"י לפרש סתירות הברייתא כזה:

(i) ברייתא א' ס"ל

- (1) דיש לה קנס משום דלגבי קנס לא מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ
- (2) ואפ"ה

(א) לגבי טענת בתולים

(ב) במקום למינקט דזינתה לפני אירוסין

(ג) עדיף לן למימר דמחזיקין לה בחזקת מוכת עץ כרבן גמליאל

(3) ומ"מ דנין דיש לה טענת בתולים משום דברייתא א' ס"ל כרבנן דמוכת עץ כתובתה מנה

(ii) ברייתא ב' מצינו לפרשה בב' אופנים

(1) אופן א'

- (א) אין לה קנס משום דמחזקינן לה בחזקת מוכת עץ לגבי קנס
- (ב) ומכ"ש

(i) דלגבי טענת בתולים

(ii) מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ

(ג) ודנין דאין לה טענת בתולים

(i) משום דברייתא ב' בשיטת ר' מאיר אזלי דמוכת עץ כתובתה מאתיים

(2) אופן ב'

(א) יש לה קנס בדומה לברייתא א' דלגבי קנס לא מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ

(ב) ואפ"ה בדומה לברייתא א'

(i) לגבי טענת בתולים

(ii) במקום למינקט דזינתה לפני אירוסין

(iii) עדיף לן למימר דמחזיקין לה בחזקת מוכת עץ כרבן גמליאל

(ג) ודנין דאין לה טענת בתולים

(i) משום דברייתא ב' בשיטת ר' מאיר אזלי דמוכת עץ כתובתה מאתיים

(01) מהרש"א בא"ד אין להן

(א) שאלה

(i) אמאי ס"ל רשב"א דעדיף לאוקמי לברייתות הללו

(1) במחלוקת ר' מאיר ורבנן לגבי מנה ומאתיים בכתובת מוכת עץ

(2) ביותר ממחלוקת ר"ג ור' יהושע באלו מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ

(ב) תשובה

- (i) פלוגתא דר' מאיר ורבנן לגבי מנה ומאתיים בכתובת מוכת עץ
- (ii) איתני בפרק קמא
- (iii) מקמי דתני פלוגתא דר' ג'ור' יהושע באלו מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ

(11) המשך מהרש"א

- (א) קשיא למהרש"ל
 - (i) הוי לי' למהרש"ל למימר דרשב"א מקשה קושייתו אף לגרסת שמצא ר"י בספרים
 - (ii) דאה"נ דלגרסא זו
- (1) מוכרח דנקטי בגמרא דהא בהא תליא
 - (א) כלומר
 - (i) דאלו יש לה קנס
 - (ii) מוכרח דלא מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ אף לגבי טענת בתולים והלכך יש להן טענת בתולים

(ב) ודמ"ה אין להקשות קושיית רשב"א לגרסא שמצא ר"י בספרים

(iii) מ"מ תיקשי על ר"י

- (1) אכן אמאי נקטי גמרא גופה דהא בהא תליא
- (2) בעוד דיכולין היינו למימר
 - (א) דאף אלו לא מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ לקנס
 - (ב) אכתי איכא סברא למימר
 - (i) דלאו הא בהא תליא
 - (ii) ומחזקינן לה בחזקת מוכת עץ לגבי טענת בתולים
- (ג) ונמצא
 - (i) דאף ברייתא א' מצי ס"ל דאין להן טענת בתולים
 - (ii) ואכן לא סתרי לברייתות אהדדי

(21) המשך תוספות

- (א) תירוץ של "וכי תימא" לקושיית רשב"א
 - (i) מאחר דברייתא א' אירי בין בחרשת בין באיילונית
 - (1) ולכאורה איילונית שאין לה בתולים אין לה כתובה כל עיקר דנקטינן דזינתה לפני אירוסין
 - (2) ומסתבר דחרשת דומיא לאיילונית דלית לה כתובה כל עיקר
 - (ii) הלכך

- (1) עדיף לי' לר"י למימר לברייתא א' אף לגבי חרשת
 - (א) אשר לברייתא א'

(i) מאחר דלא מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ

- (ii) יש לה טענת בתולים מחמת דנקטינג שנבעלה בזנות
(iii) והלכך מפסידה לכתובתה כל עיקר בדומה לאיילונית
- (2) במקום למימר לברייתא א' לגבי חרשת
(א) דמחזקינן לה בחזקת מוכת עץ לגבי טענת בתולים
(ב) ויש לה טענת בתולים דיקא במוכן דאין לה אלא מנה בכתובתה
- (ב) פירכא לתירוץ "וכי תימא"
(i) הרי בשיטת רב ששת קיימינן
(ii) וקבענו לרב ששת דאיילונית דרוסת איש נמי כתובתה מנה
- (31) מהרש"א בא"ד וכי תימא
(א) אף בלי אמצעות איילונית הוי מצי למיפרך לתירוץ "וכי תימא" ככה:
(i) הרי ר' ששת ס"ל
(1) דאף **חרשת** גופה כתובתה מנה
(2) אף אלו בידוע דדרוסת איש היא ונבעלה בזנות
- (41) תד"ה אי דקא טעין
(א) רבינו חננאל סבירא לי'
(i) דמוכת עץ יכול להיות דאין לה דמים
(ii) אבל מן הנמנע דמוכת עץ תהא פתחה פתוח
(ב) קשיא כמבואר במהרש"א
(i) אליבא שיטת ר"י אמאי איצטריך לה לגמרא למימר
(1) דלגבי טענת בתולים קמיפליגי הני ברייתות באלו מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ
(ii) עדיף הוי לי' לשנויי דהני ברייתות תרוייהו סבירא להו
(1) דמחזקינן לה בחזקת מוכת עץ כל היכא דלא נתברר לן דאינה מוכת עץ
(2) ודלברייתא א'
- (א) יש לה טענת בתולים ולא טענינן לה דמוכת עץ היא
(ב) משום דבעלה
- (i) בטענת בתולים שלו טוען פתח פתוח ודאינה מוכת עץ
(ii) ונאמן בטענה זו כמבואר בתוספות
(3) ודלברייתא ב'
- (א) אין לה טענת בתולים דטוענין לה דמוכת עץ היא
(ב) משום דבעלה בטענת בתולים שלו אינו טוען אלא שאין לה דמים
(ג) והלכך
(i) הגם דנאמן בטענתו
(ii) אכתי יכול להיות דמוכת עץ היא

דף לו:

תד"ה משום דמעיד בה לא ישאנה

(1) משנה

(א) ר' יהודה

(i) שבוי' שנפדית בקדושתה קיימת ויש לה קנס

(2) הקדמה

(א) לר' יהודה דס"ל בקדושתה קיימא

(i) שבוי' שנפדית מותרת לכל אדם אף בלי עדות דלא נטמאת

(ii) ובאופן דנמצא עד אשר מעיד דלא נטמאת

(1) מותרת אף לעד דלא גרע מחמת שהעיד בלי צורך

(ב) למ"ד דס"ל דלאו בקדושתה קיימא

(i) אז

(1) בדליכא עד שלא נטמאת אסורה

(2) בדאיכא עד שלא נטמאת

(א) מותרת לאחרים

(ב) אבל אסורה לעד שמא עיניו נתן בה

(ג) ברם

(i) במקרה שהעד הי ניהו מי שפדה אותה

(ii) מותרת אף לעד דלא שדי איניש זוזי בכדי

(3) ברייתא

(א) רישא

(i) הפודה את השבוי' ישאנה

(ב) סיפא

(i) מעיד בה לא ישאנה

(4) הוה אמינא כמבואר ברש"י ותוספות

הוה אמינא	
רישא	הפודה את האשה ולא העיד בה ישאנה
סיפא	הפודה והעיד בה לא ישאנה

(5) קושיית גמרא להוה אמינא

(א) שאלה

(i) ברישא

(1) כשהפודה לא העיד בה

(2) מאי טעמא דמותרת לכל אף בדליכא עד

(ב) תשובה

(i) ברייתא ס"ל דבקידושתה קיימא

(ג) שאלה

(i) בסיפא מאי טעמא דאם הפודה העיד בה לא ישאנה

(ד) תירוץ

(i) חיישינן שמא עיניו נתן בה

(ii) ולית לן סברא דלא שדי איניש זוזי בכדי

(ה) קשיא

(i) מאחר דלא איצטריך לעד

(ii) הוי לה לברייתא למימר דמחמת שהעיד ללא צורך לא גרע

(6) מסקנא

(א) מוכרח דמפרשין לברייתא כזה

מסקנא	
רישא	הפודה ומעיד בה ישאנה
סיפא	העיד באשה ולא פדה אותה לא ישאנה

(ב) שאלה

(i) מאי טעמא דסיפא דכשהעיד באשה ולא פדה אותה לא ישאנה

(ג) תשובה

(i) לאו בקידושתה קיימא ואיצטריך לעד וחיישינן שמא עיניו נתן בה

(ד) קשיא

(i) א"כ מאי טעמא דרישא דהפודה ומעיד בה ישאנה

(ה) תירוץ

(i) לא חיישינן שמא עיניו נתן בה משום דלא שדי איניש זוזי בכדי

דף לז.

תד"ה צריכות להמתין

שמואל ללשון אחרון	שמואל ללישנא קמא	ר' מאיר	ר' יוסי	ר' יהודה	
אינה צריכה להמתין	צריכה להמתין		אינה צריכה להמתין דמתהפכת	צריכה להמתין	גיורת שבוי' ומשוחררת גדולה
אינה צריכה להמתין	אינה צריכה להמתין		אינה צריכה להמתין	צריכה להמתין	גיורת שבוי' ומשוחררת קטנה גדולה בת ישראל
צריכה להמתין		נשואה צריכה להמתין		צריכה להמתין	קטנה בת ישראל
נשואה צריכה להמתין	צריכה להמתין	נשואה צריכה להמתין		אינה צריכה להמתין	

(1) ברייתא בסוגיא דידן

(א) ר' יהודה

(i) גיורת שבוי' ומשוחררת קטנה צריכה להמתין ג' חדשים לפני שתנשא

(ii) כדי להבחין בין זרע לזרע

(ב) ר' יוסי

(i) מתיר ליארס ולינשא מיד

(ii) משום דאשה מזנה מתהפכת יפה יפה שלא תתעבר

(2) עיין בטבלא

(א) לתרי לישני דשמואל ביבמות לד:

(ב) ולשיטות ר' מאיר ור' יהודה ביבמות מב: לגבי קטנה בת ישראל וגדולה בת ישראל

(3) גמרא יבמות מב.

(א) לרבא

(i) היינו טעמא דבת ישראל גדולה צריכה להמתין

(ii) שמא בן שלה ישא אחותו מאביו וכו'

(iii) כלומר

(1) שמא בן שלה לא ידע אשר בקושטא בן הוא לבעלה הראשון

(2) ויבא לישא עריות מצד אביו

(ב) תוספות כאן

(i) מובן דהאי חששא

(1) אית למיחש לה בבת ישראל שיש לה קרובים מאב וכו'

(2) ולא בגיורת שבוי' ומשוחררת

(4) המשך תוספות

(א) קשיא

(i) גיורת וכו' קטנה אמאי צריכה להמתין

(ii) הרי קטנה לא מיעברא

(ב) תירון

(i) גזר גיורת וכו' קטנה אטו גדולה

	ר' יהודה	ר' יוסי	ר' מאיר	שמואל ללישנא קמא	שמואל ללשון אחרון
גיורת שבוי' ומשוחררת גדולה	צריכה להמתין	אינה צריכה להמתין דמתהפכת		צריכה להמתין	אינה צריכה להמתין
גיורת שבוי' ומשוחררת קטנה	צריכה להמתין	אינה צריכה להמתין		אינה צריכה להמתין	אינה צריכה להמתין
גדולה בת ישראל {ביבמות}	צריכה להמתין		נשואה צריכה להמתין		צריכה להמתין
קטנה בת ישראל {ביבמות}	אינה צריכה להמתין		נשואה צריכה להמתין	צריכה להמתין	בנשואה צריכה להמתין

(ג) קשיא

(i) תיקשי דביבמות ס"ל ר' יהודה

(1) דגדולה בת ישראל צריכה להמתין

(2) ואפילו הכי לא גזר קטנה בת ישראל אטו גדולה בת ישראל

(ד) תירון

	ר' יהודה	ר' יוסי	ר' מאיר	שמואל ללישנא קמא	שמואל ללשון אחרון
גיורת שבוי' ומשוחררת גדולה	צריכה להמתין	אינה צריכה להמתין		צריכה להמתין	אינה צריכה להמתין
גיורת שבוי' ומשוחררת קטנה	צריכה להמתין גזר קטנה אטו גדולה	אינה צריכה להמתין		אינה צריכה להמתין	אינה צריכה להמתין
גדולה בת ישראל	צריכה להמתין		נשואה צריכה להמתין		צריכה להמתין
קטנה בת ישראל	אינה צריכה להמתין		נשואה צריכה להמתין	צריכה להמתין	בנשואה צריכה להמתין

(i) מכוח איזה סברא גזרין טפי לגיורת קטנה מלבת ישראל קטנה

(ה) קשיא א' -- "סברת רבא להיפוך היא"

(i) הרי לרבא ע"כ דביותר מסתבר למיגזר לבת ישראל

(ii) דהרי על סברת רבא

(1) איכא למיסמך להצריך המתנה לבת ישראל

(2) ולית למיסמך עלה להצריך המתנה לגיורת וכו'

(ו) קשיא ב' -- "סברת שמואל להיפוך היא"

(i) עיין בטבלא ללישנא קמא דשמואל

(1) דגזר בת ישראל קטנה אטו גדולה

(2) משא"כ גיורת וכו' קטנה דלא גזר אטו גדולה

(ז) קשיא ג' -- "שמואל כמאן סבירא לי"

(i) מובן

(ii) דלבת ישראל

(1) אזל שמואל בשיטת ר' מאיר

(2) ולכן ס"ל דגזרינן בת ישראל קטנה אטו גדולה

(iii) ברם בשיטת איזה תנא אזל שמואל באמרו דבגירות לא גזרינן קטנה אטו גדולה

(1) דהרי ר' יהודה גוזר גירות קטנה אטו גדולה

(2) ולר' יוסי אף גירות גדולה אינה צריכה להמתין

(ח) תירוץ לקשיא "שמואל כמאן סבירא לי"

שמואל ללשון אחרון	שמואל ללישנא קמא	ר' מאיר	ר' יוסי	ר' יהודה	
אינה צריכה להמתין	צריכה להמתין		אינה צריכה להמתין	צריכה להמתין	גירות שבוי' ומשוחררת גדולה
אינה צריכה להמתין	אינה צריכה להמתין בשלא ראוה שנבעלה משא' כ בראוה שנבעלה גזר כר' יהודה		אינה צריכה להמתין	צריכה להמתין גזר קטנה אטו גדולה בראוה שנבעלה	גירות שבוי' ומשוחררת קטנה
צריכה להמתין		נשואה צריכה להמתין		צריכה להמתין	גדולה בת ישראל
בנשואה צריכה להמתין	צריכה להמתין בראוה שנבעלה גזר כר' מאיר	נשואה צריכה להמתין דחשיב כראוה שנבעלה		אינה צריכה להמתין	קטנה בת ישראל

(i) ר' יהודה לא גזר בקטנה אלא כשראוה שנבעלה

(ii) והאי לישנא קמא דשמואל

(1) בגירות וכו' דלא גזר בקטנה

(2) דיקא בשלא ראוה שנבעלה מיירי

(5) מהרש"א

(א) על ידי תירוץ זו מתורצת נמי קושיא "'סברת שמואל להיפוך היא"

(ב) דלתירוץ זו מובן

(i) דלעולם ביותר מסתבר למיגזר בגירות מלמיגזר לבת ישראל

(ii) ואל תיקשי דשמואל גזר טפי בבת ישראל

(1) דבקושטא אינו גוזר טפי בבת ישראל

(2) דהא דלא גזר בגירות היינו דיקא בשלא ראוה שנבעלה

(iii) ואכן היכא דראוה שנבעלה

(א) בישראלית ס"ל דגזר כר' מאיר

(ב) ובגירות ס"ל דגזר כר' יהודה

(ג) אבל תירוץ זו לא מתרצת קשיא "סברת רבא להיפוך היא"

(6) המשך תוספות

(א) עיין בטבלא ללישנא בתרא דשמואל

(ב) השתא ללישנא זו מצינו לתרץ קשיא "שמואל כמאן סבירא לי" כזה:

שמואל ללשון אחרון	שמואל ללישנא קמא	ר' מאיר	ר' יוסי	ר' יהודה	
אינה צריכה להמתין דס"ל כר' יוסי דמתהפכת	צריכה להמתין		אינה צריכה להמתין דמתהפכת	צריכה להמתין	גיורת שבוי' ומשחררת גדולה
אינה צריכה להמתין דלית למיגזר דהרי אף בגדולה אינה צריכה להמתין	אינה צריכה להמתין בשלא ראוה שנבעלה משא"כ בראוה שנבעלה גזר כר' יהודה		אינה צריכה להמתין	צריכה להמתין גזר קטנה אטו גדולה בראוה שנבעלה	גיורת שבוי' ומשחררת קטנה
צריכה להמתין		נשואה צריכה להמתין		צריכה להמתין	גדולה בת ישראל
בנשואה צריכה להמתין כר' מאיר	צריכה להמתין בראוה שנבעלה דגזר כר' מאיר	נשואה צריכה להמתין דחשיב כראוה שנבעלה		אינה צריכה להמתין	קטנה בת ישראל

(i) דבגירות

(1) ס"ל כר' יוסי דאף גדולה לא ממתנת

(א) משום דאשה מזנה מתהפכת יפה יפה כדי שלא תתעבר

(ב) ולא איצטריך הבחנה בין זרע לזרע

(2) והא דפליג אר' יהודה בגירות קטנה

(א) היינו משום דליכא למיגזר אטו גדולה

(ב) דהרי אף גדולה לא ממתנת

(ii) ובבת ישראל

(1) גזר בנשואה קטנה אטו גדולה

(2) דס"ל כר' מאיר דגזר בנשואה בת ישראל

(ג) תירוץ לקושיית "סברת שמואל להיפוך היא"

(i) אל תיקשי אמאי גזר טפי מבת ישראל דלא כר' יהודה

(ii) דהרי קבענו

(1) דבגירות לית למיגזר דהרי אף גדולה אינה צריכה להמתין

(ד) ברם

(i) קשיא "סברת רבא להיפוך היא" לא מתורצת אף ללישנא זו

(7) המשך תוספות כמבואר במהרש"א בא"ד ושמא בנשואין

(א) קבענו

(i) דלר' יוסי לא צריכה להמתין בגירות גדולה

(ii) משום דאשה מזנה מתהפכת יפה יפה כדי שלא תתעבר

(ב) ויכול להיות

(i) דהיינו דוקא בגירות וכו' דלית בה נישואין לזרע ראשון

(ii) דבנישאת למה לה להתהפך יפה יפה

(iii) והלכך איצטריך להמתנה להבחין בין זרע לזרע

ג) אבל בבת ישראל בדאיכא נישואין יכול להיות דס"ל כר' מאיר

(i) כלומר דנשואה גדולה צריכה להמתין

(ii) ובקטנה נשואה גזר קטנה אטו גדולה

שמואל ללשון אחרון	שמואל ללישנא קמא	ר' מאיר	ר' יוסי	ר' יהודה	
אינה צריכה להמתין דס"ל כר' יוסי דמתהפכת	צריכה להמתין		אינה צריכה להמתין דמתהפכת	צריכה להמתין	גיורת שבוי' ומשוחררת גדולה
אינה צריכה להמתין דלית למיגזר דהרי אף בגדולה אינה צריכה להמתין	אינה צריכה להמתין בשלא ראוה שנבעלה משא"כ בראוה שנבעלה גזר כר' יהודה		אינה צריכה להמתין	צריכה להמתין גזר קטנה אטו גדולה בראוה שנבעלה	גיורת שבוי' ומשוחררת קטנה
צריכה להמתין		נשואה צריכה להמתין	נשואה צריכה להמתין כר' מאיר	צריכה להמתין	גדולה בת ישראל
בנשואה צריכה להמתין כר' מאיר	צריכה להמתין בראוה שנבעלה דגזר כר' מאיר	נשואה צריכה להמתין דחשיב כראוה שנבעלה	נשואה צריכה להמתין כר' מאיר	אינה צריכה להמתין	קטנה בת ישראל

ד) שים לב

(i) דבמהלך זו סברת ר' יוסי הפוכה מסברת ר' יהודה

(1) דר' יוסי לא מצריך המתנה בגיורת אפילו גדולה

(א) שלא כר' יהודה דאף קטנה צריכה להמתין

(2) ולר' יהודה קטנה נשואה בת ישראל לא צריכה להמתין

(א) שלא כר' יוסי דס"ל דצריכה להמתין

תד"ה הבא על בתו

- (1) הקדמה א'
(א) יש אופנים אשר קנס של אונס ומפתה לאביה
(ב) ויש אופנים אשר קנס של אונס ומפתה לעצמה
- (2) הקדמה ב'
(א) מפותה מדעתה עביד ומוחלת קנס של עצמה
(ב) ברם אינה יכולה למחול קנס של אביה
- (3) הקדמה ג'
(א) אונס לא מדעתה עביד
(ב) ולכן לא מוחלת אפילו קנס של עצמה
- (4) משנה
(א) רישא
(i) הבא על אחותו וכו' יש להן קנס
(ii) דאע"פ שהן בהכרת אין בהן מיתת בית דין
(iii) ולא אמרינן קם לי' בדרבה מיני' בהכרת
(ב) סיפא
(i) הבא על בתו וכו' ושאר חייבי מיתות ב"ד אין להן קנס
(ii) דקם לי' בדרבה מיני'
- (5) גמרא במסכת סנהדרין
(א) רב פפא מוקי לה רישא דבא על אחותו במפותה
- (6) תוספות
(א) לכאורה מדרישא דאחותו במפותה איירי אף בסיפא בבתו נמי במפותה איירי
(ב) קשיא
(i) ממה נפשך
(1) אלו בסיפא מדובר באופן אשר קנסא לעצמה
(א) הרי מדעתה עביד ומחלה לעצמה
(ב) ולמה איצטריך לפטור של קם לי' בדרבה מיני'
(2) ואלו
(א) בסיפא מדובר באופן אשר קנסא לאביה
(ב) הרי האב ימחול לעצמו וייפטר
(ג) ולמה איצטריך לפטור של קם לי' בדרבה מיני'
- (7) תירוצ' ירושלמי על קושיא זו

(א) מיירי כשבא עלי' ובגרה וכו'

(ב) פרטי תירוץ זה אינן מעניינו

(8) מהרש"א

(א) עיין תד"ה ועל אשת אחיו

(ב) אשר שם קבענו

(i) דאע"ג דרישא במפותה איירי

(ii) מ"מ מצינו לאוקי לסיפא דיקא באונס

(ג) והלכך

(i) לא איצטריך לתירוץ דירושלמי

(ii) דמצינו לאוקמה לסיפא באופן

(1) דקנסה לעצמה ולא לאביה

(2) ובאונס דלא מחלי להאי קנסה דלא מדעתה עביד

דף לז:

תד"ה וחדא במיתה

(1) הקדמה מבוססת על גמרא בדף לב.

(א) עולא ס"ל

(i) ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי

(ii) אף אלו ממונא לקולא ביחס למלקות ונמצא דאתגורי איתגור

(iii) עיין תד"ה ואי ממונא לקולא בדף לב.

(ב) רבנן ס"ל דמילקא לקי ממונא לא משלמי

(2) תוספות בסוגיא דידן

(א) בדאיכא ממון ומלקות

(i) ממונא משלם מילקא לא לקי

(ii) אף אלו ממונא לקולא

(3) מהרש"א

(א) דברי תוספות אתיין אליבא דעולא

רש"י ד"ה ואתה תבער

(1) גמרא

קרא	דרוש
לא תקחו כופר לנפש רוצח	לא תשקול מיני' ממון ותפטרי' מקטלא
לא תקחו כופר לנוס	לא תשקול מיני' ממון ותפטרי' מגלות
ולארץ לא יכופר (בפרשת עגלה ערופה)	רש"י בגמרא: אם נתערפה ואח"כ נמצא ההורג שאין פוטרין אותו
ואתה תבער דם נקי בקרבך (בפרשת עגלה ערופה)	רש"י בגמרא: "בטר ערופה כתיב" להקיש כל שופכי דמים לעגלה ערופה דמן הצואר
	רש"י בחומש: אם נתערפה ואח"כ נמצא ההורג שאין פוטרין אותו

(2) תוספות ד"ה ואח"כ

(א) עיין בטבלא דרש"י **בגמרא דידן** מפרש

(i) אשר מן "ולארץ לא יכופר" ילפינן

(1) דאם נתערפה ואח"כ נמצא ההורג שאין פוטרין אותו

(ii) ואשר מן "ואתה תבער"

(1) דבטר ערופה כתיב

(2) ילפינן אשר "שופכי דמים מיתתן מן הצואר"

(ב) משא"כ רש"י **בפירוש החומש** מפרש

(i) אשר מן "ואתה תבער" ילפינן

(1) דאם נתערפה ואח"כ נמצא ההורג שאין פוטרין אותו¹

(3) מהרש"א

(א) שאלה

(i) אמאי דק רש"י בגמרא למימר דהאי ואתה תבער "בטר ערופה כתיב"

(ב) תשובה

(i) ילפותא דשופכי דמים מיתתן מן הצואר אין לו מקום בסוגיא דידן

(1) דבסוגיא דידן קראי לא מייתי קראי אלא למילף אופנים דאין פוטרין לרוצח בממון

(ii) והלכך קובע רש"י

(1) אשר מ"מ מייתין "ואתה תבער"

(2) מחמת דבטר פרשת ערופה כתיב וכבר עסקינן בהאי פרשה

(ג) ברם שיטת רש"י בחומש עדיף

(i) דאתיא האי קרא למילף דאין פוטרין להורג אם נמצא לאחר העריפה

(ii) אשר לימוד זה אכן יש לו שייכות לסוגיא דידן

¹ עיין בתוספות דקמפרש לשיטה זו אמאי איצטריך לקרא של "ולארץ לא יכופר" וגו'

תד"ה מיתות קלות

- 1) הקדמה א'
 - א) מיתות חמורות לא ניתן שגגתן לכפרה
 - ב) מיתות קלות ניתן שגגתן לכפרה
 - 2) הקדמה ב'
 - א) כופר משמעו דנותן מעות ומתכפר ולא מיקטיל
 - 3) הקדמה ג'
 - א) אלו לית לן אלא לימוד אחד דליכא כופר למיתה
 - i) הוי מוקמינן לה למיתה חמורה
 - ii) ויכול להיות דמיתה למיתה קלה איכא כופר
 - 4) הקדמה ד'
 - א) היכא
 - i) דלית לן אלא לימוד אחד דליכא כופר למיתה
 - ii) אבל ברור לן דהאי לימוד במיתה קלה משתעי
 - ב) אז ילפינן בדרך כל שכן דליכא כופר אף למיתה חמורה
 - 5) הקדמה ה'
 - א) רוצח בדרך עלי' לא ניתנה שגגתו לכפרה בגלות
 - ב) רוצח בדרך ירידה ניתנה שגגתו לכפרה בגלות
 - 6) רש"י
 - א) שאלה
 - i) איזהו מיתות קלות הן אשר ניתנה שגגתן לכפרה
 - ב) תשובה
 - i) אותן מיתות אשר בשוגג מביא קרבן חטאת
 - ii) וגם רוצח אפילו בדרך עלי' "רוצח בדרך כלל"
- 7) גמרא
 - א) שאלה
 - i) כתיב חרם
 - ii) כל חרם ... למה לי
 - ב) תשובה
 - i) מן "חרם" ילפינן

(1) דליכא כופר למיתות חמורות

(ii) מן "כל חרם" ילפינן דליכא כופר אף למיתות קלות

(8) המשך דגמרא

(א) קשיא

(i) קבענו דמן חרם ילפינן לכל התורה כולה דליכא כופר במיתות חמורות

(ii) השתא

(1) לגבי רוצח בדרך כלל דקבענו דמיתה קלה היא כתיב "ולא תקחו כופר"

(2) ומצינו למילף מן "ולא תקחו כופר" לכל התורה כולה דליכא כופר אף למיתות קלות

(3) ואכתי תיקשי למאי אתא כל חרם

(ב) תירוץ

(i) הקדמה

(1) אי לאו כל חרם הוי אמינא

(2) דהא דליכא כופר לרוצח בדרך כלל הגם דמיתה קלה היא

(א) היינו דיקא לרוצח בדרך עלי' דמיקרי קלה מחמת דאיכא רוצח בדרך ירידה אשר ניתנה שגגתו לכפרה בגלות

(3) אבל לרוצח בדרך ירידה גופי' דהיא קלה ביותר איכא כופר

(9) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) קשיא לשיטת רש"י

(i) אלו לא הוי כתיב אלא לא תקחו

(1) הוי מוקמינן לה

(א) לרוצח בדרך כלל – כלומר לרוצח בדרך עלי' -- דמיתה קלה מיחשיב

(ב) ולא לרוצח בדרך ירידה דקלה היא ביותר

(ii) נמצא

(1) דמלא תקחו כופר לחודי' הוינו יודעין

(א) דבכל התורה כולה ליכא כופר אפילו למיתה קלה

(ב) ומכ"ש דליכא כופר למיתה חמורה

(2) והוי מוקמינן לקרא דחרם ללמד דליכא כופר אף לרוצח בדרך ירידה דקלה היא ביותר

(iii) ותיקשי דלמאי איצטריך כל חרם

